

Eduskunnan talousvaliokunnalle

TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 44/2026 vp

KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLILAIN MUUTTAMISESTA

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan talousvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin seuraavat huomiot:

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi alkoholilakia siten, että alkoholijuomien pientuottajien ulosmyyntioikeuksia laajennettaisiin. Lakimuutoksen myötä esimerkiksi pientislaamot saisivat mahdollisuuden myydä valmistamia tuotteita valmistuspaikoilta suoraan kuluttajille vähittäismyyntiluvalla. Kuluttajaliitto on antanut lausunnon myös [lausuntokierroksella olleesta esitysluonnoksesta](#).

Kuluttajaliitto on pitänyt kuluttajan kannalta myönteisenä sitä, että pientuottajien valmistamia alkoholijuomia voisi ostaa suoraan valmistuspaikan yhteydestä esimerkiksi vierailun päätteeksi, eikä alkoholijuomaa ostaakseen tarvitsisi matkustaa erikseen lähimpään Alkoon, jonne voi olla pitkä matka. Esitykseen liittyy kuitenkin myös haasteita.

Ehdotus on osa laajempaa alkoholilainsäädännön kokonaisuudistusta, jota Kuluttajaliitto on kommentoinut aktiivisesti ja jonka viimeisimmät käänteet (mm. HE 131/2025 vp) ovat herättäneet huolta muun muassa kuluttajan suojaamisen, kansanterveyden ja lapsivaikutusten näkökulmasta. Uudistuksella alkoholin saatavuutta parannetaan, ja se toteutetaan samaan aikaan, kun sosiaaliturvasta ja ennaltaehkäisevistä palveluista säästetään ja esimerkiksi terveydenhuollon asiakasmaksuja korotetaan.

Koska muutoksia käsitellään osissa, kokonaisuus on muodostumassa monitahoiseksi ja vaikeasti hahmottuvaksi. Tähän myös valtioneuvoston oikeuskansleri on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan, johon viitataan hallituksen esityksen Lausuntopalaute-osiossa.

Esityksessä kerrotaan, että sen tarkoituksena on edistää alkoholivalmistajien toimintaedellytyksiä. Kuluttajan kannalta valmistajien toimintaedellytysten vahvistaminen voi tarkoittaa monipuolisempia markkinoita, joilla myös pientuottajien tuotteita on saatavilla aiempaa paremmin. Kuluttajaliitto suhtautuu kuitenkin kriittisesti siihen, että heikennetään Alkon monopoliasemaa, johon suomalaiset kuluttajat ovat tottuneet, jonka kuluttajat ovat ajan saatossa hyväksyneet ja jota on Euroopan unionille kansallisilla erityispiirteillä perusteltu. Tässä valossa Kuluttajaliitto pitää erikoisena sitä, että kuluttajaa suojaavia lainsäädäntörakenteita halutaan nyt purkaa.

Helsingissä 27.4.2026

Kuluttajaliitto ry

Ella Ylikarhu, juristi. OTM, TM